

УДК 658.014.1

DOI: 10.30857/2413-0117.2020.1.3

Валентина М. Проценко

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Київ, Україна
**ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ**

У статті досліджено сучасні умови господарювання вітчизняних промислових підприємств залізничного транспорту, які вимагають формування та впровадження механізмів інтенсифікації управління економічною поведінкою в умовах неоіндустріальної модернізації, що надасть можливість виходу на нові ринки, допоможе завоювати споживачів, а також підвищити рівень своєї конкурентоспроможності. Визначено, що забезпечення інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації є багатовекторною проблемою, оскільки підсумковий результат залежить від якості управлінських рішень і полягає в застосуванні інноваційних підходів та врахуванні інших факторів, що визначають ефективність їх діяльності. Інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту має забезпечувати систему управління інформацією, що буде основою для формування ефективних управлінських рішень з обов'язковим прогнозуванням їх економічних результатів, контролем діяльності тощо. Наголошується, що інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту є основним вектором у формуванні стратегії розвитку підприємства, з урахуванням впливу складових та їх показників, з визначенням їх переваг і недоліків. У статті запропоновано науково-методичний підхід до оцінювання економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту, який складається з трьох етапів: попереднього, фундаментального та підсумкового. Доведена ефективність такого підходу для прийняття та впровадження рішень щодо інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації.

Ключові слова: економічна поведінка підприємств; промислові підприємства залізничного транспорту; інтенсифікація управління; показники; складники.

Валентина М. Проценко

*Открытый международный университет развития человека «Украина», г. Киев,
Украина*

**ОЦЕНИВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОВЕДЕНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ
ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА: НАУЧНО-
МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ**

В статье исследованы современные условия хозяйствования промышленных предприятий железнодорожного транспорта, требующие формирования и внедрения механизмов интенсификации управления экономическим поведением в условиях неоиндустриальной модернизации, что позволит выйти им на новые рынки, поможет завоевать потребителей, а также повысит уровень своей конкурентоспособности. Определено, что обеспечение интенсификации управления экономическим поведением промышленных предприятий железнодорожного транспорта в условиях неоиндустриальной модернизации является многовекторной проблемой, поскольку итоговый результат зависит от качества управленческих решений и заключается в применении инновационных подходов, с учётом других факторов, определяющих эффективность их деятельности. Интенсификация управления экономическим поведением промышленных предприятий

железнодорожного транспорта должна обеспечивать систему управления информацией, что станет основой для формирования эффективных управленческих решений с обязательным прогнозированием их экономических результатов, контролем деятельности и тому подобное. Подчеркивается, что интенсификация управления экономическим поведением промышленных предприятий железнодорожного транспорта является основным вектором в формировании стратегии развития предприятия с учётом влияния составляющих и их показателей, с определением их преимуществ и недостатков. В статье предложен научно-методический подход к оцениванию экономического поведения промышленных предприятий железнодорожного транспорта, который состоит из трёх этапов: предварительного, фундаментального и итогового. Доказана эффективность такого подхода для принятия и внедрения решений по интенсификации управления экономическим поведением промышленных предприятий железнодорожного транспорта в условиях неоиндустриальной модернизации.

Ключевые слова: экономическое поведение предприятий; промышленные предприятия железнодорожного транспорта; интенсификация управления; показатели; составляющие.

Valentyna M. Protsenko

Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, Ukraine
**EVALUATING ECONOMIC BEHAVIOR OF RAILWAY TRANSPORT INDUSTRY
ENTERPRISES: RESEARCH AND METHODOLOGICAL IMPLICATIONS**

The article seeks to explore modern business environment for Ukrainian industrial enterprises of railway transport that challenges the development and implementation of mechanisms to intensify economic behaviour management practices in the context of neo-industrial modernization that will facilitate better access to entering new markets, help to attract new consumers and enhance the enterprise competitiveness. It is emphasized that ensuring intensification of economic behavior management for railway transport industry enterprises in the frameworks of neo-industrial modernization is a multidimensional process since the ultimate performance depends on the quality of management decisions and involves the implementation of innovative approaches as well as relies on other factors that determine the effectiveness of business activities. The proposed concept for the intensification of economic behavior management in the railway transport industry has to provide relevant information management support that will guide effective managerial decision making together with offering a mandatory forecast of their economic outcomes, ensuring operational control, etc. It is argued that the intensification of economic behavior management is a driving factor in building a development strategy of railway transport enterprises with due regard to its structural elements and their indicators effects, and accounting for their advantages and disadvantages. The study suggests a conceptual methodological approach to evaluate the economic behavior of industrial enterprises in the sector of railway transport which covers the three phases: preliminary, basic and final. The findings provide a reasoned argument as to the effectiveness of this approach in management decision making and their further implementation in enhancing economic behavior management of the railway transport industry enterprises in the neo-industrial modernization business settings.

Keywords: economic behavior of enterprises; industrial enterprises of railway transport; management intensification; indicators; structural elements.

Постановка проблеми. Актуальність теми визначається тим, що сучасні умови господарювання вимагають від вітчизняних промислових підприємств залізничного транспорту формування та впровадження інтенсифікації управління економічною

поведінкою в умовах неоіндустріальної модернізації, що надасть можливість вийти їх на нові ринки, завоювати споживачів та підвищити рівень своєї конкурентоспроможності.

Забезпечення інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації є багатовекторною проблемою, тому що підсумковий результат залежить від якості управлінських рішень, а саме, у застосуванні інноваційних підходів та інших факторів, що визначають ефективність їх діяльності.

В умовах жорсткої конкуренції ефективним елементом господарського механізму виступає інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту, як взаємодія, що забезпечує координацію діяльності підприємства через врахування попиту, цін, витрат, ресурсів та іншого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами формування методичних аспектів оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту займалися зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти, зокрема, О. Ареф'єва та Н. Васюткіна [1], О. Дейнека та М. Маковський [2], В. Дикань [3, 4], І. Зайцева [5], О. Зіць [6], О. Зоріна [7], Ю. Кулаєв [8], В. Прохорова та В. Чобіток [9] та інші.

Проте, вирішення актуальних проблем формування методичних аспектів оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту є досить актуальним і вимагають подальшого науково-практичного дослідження.

Мета і завдання статті полягають у формуванні науково-методичних аспектів оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання.

Основні результати дослідження. У працях вітчизняних і зарубіжних науковців питання формування методичних аспектів оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту недостатньо розкриті та потребують постійного вдосконалення, що є підґрунтям для інтенсифікації управління в умовах неоіндустріальної модернізації. На сьогодні відсутній єдиний механізм процесу оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту.

Досвід підприємств розвинених країн світу не завжди може бути застосований на вітчизняних промислових підприємствах залізничного транспорту, тому що він в більшій мірі орієнтований на інші впливи внутрішнього та зовнішнього середовища, а саме: політичний стан, економічний стан, вимоги податкового законодавства, корупційні схеми та інше. Тому, формування методичних аспектів оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання є актуальним вектором розвитку.

Відповідно, виникає необхідність в науково-методичному підході до інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації, а саме, можливостей наукових та практичних рекомендацій з вдосконалення інтенсифікації управління в напрямках розвитку процесів удосконалення діяльності підприємства та його стратегічного розвитку. Інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту направлена на надання допомоги управлінцям для вибору ефективних векторів розвитку підприємств та прийняття ефективних управлінських рішень.

Особливість інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту полягає в детальному розгляді складових та їх показників, що розкривають сутність економічної поведінки підприємств. Інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту розглядає всі сфери діяльності та є підґрунтям до оперативного та стратегічного планування,

прогнозування, з обов'язковим контролем діяльності. Інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту повинна забезпечувати систему управління інформацією, що буде основою для формування ефективних управлінських рішень з обов'язковим прогнозуванням їх економічних результатів, контролем діяльності тощо.

Отже, інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту є основним вектором у формуванні стратегії розвитку підприємства, з урахуванням впливу складових та їх показників, з визначенням їх переваг й недоліків. Ефективність інтенсифікація управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту повинна визначатися на основі ґрунтового аналізу діяльності підприємства за різними векторами діяльності.

В рамках наукового дослідження запропоновано науково-методичний підхід до оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту, який представлений на рис. 1.

Розроблений науково-методичний підхід до оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту складається з трьох етапів: попередній; фундаментальний; підсумковий.

На першому попередньому етапі формуються складові та показники для проведення комплексної діагностики економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту, визначається їх необхідна кількість для отримання ефективного результату аналізу, підтверджується доцільність сукупності складових та показників (табл. 1).

На другому етапі проходить вибір промислових підприємств залізничного транспорту для проведення аналізу рівня економічної поведінки (табл. 2).

Проводиться аналіз рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту, визначаються інтегральні показники та оцінюється за шкалою для визначення рівня економічної поведінки, що є підґрунтям до інтенсифікації управління цих підприємств (табл. 3).

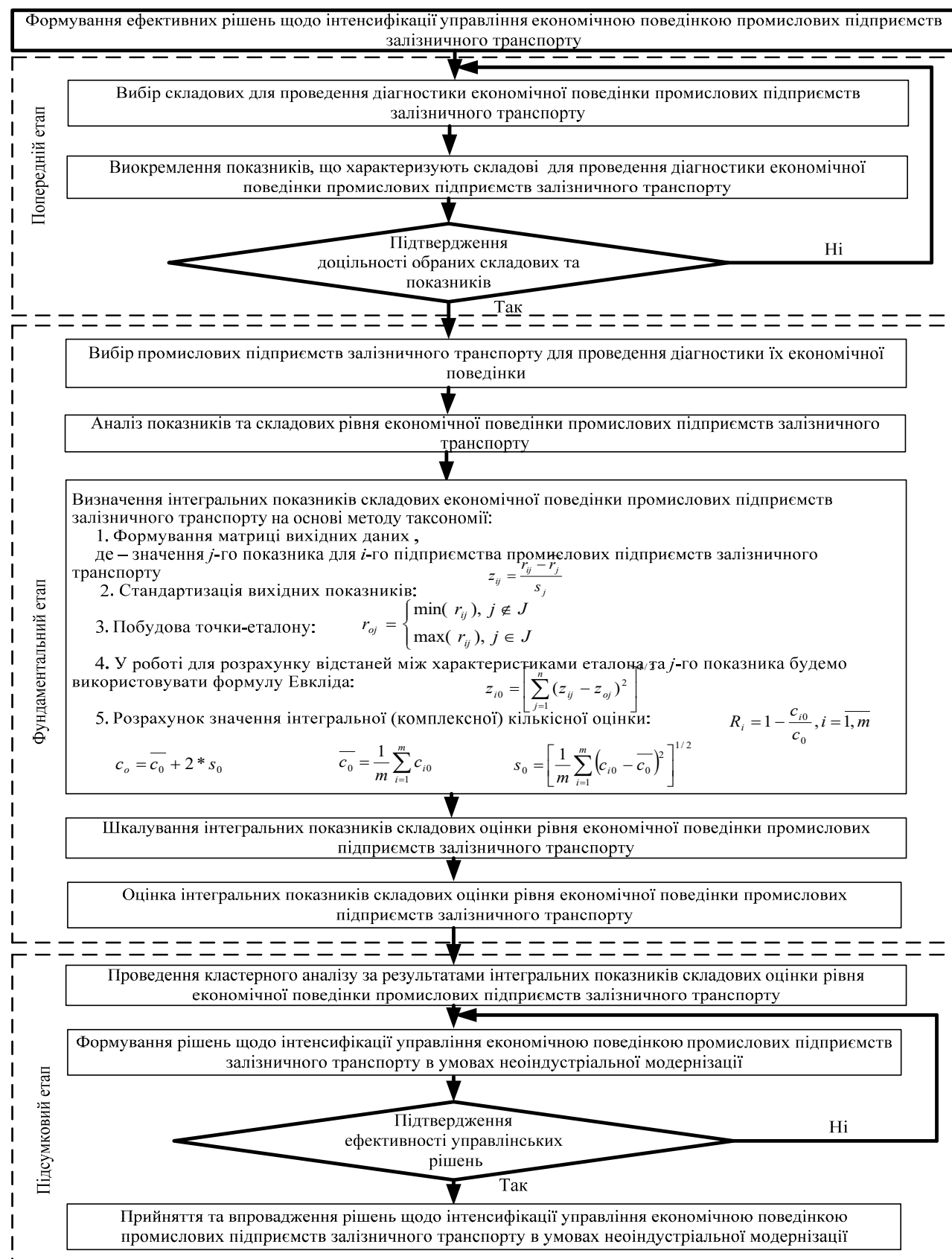
Результати розрахунку інтегрального показника, свідчать про те, що більшість промислових підприємств залізничного транспорту знаходяться на низькому та середньому рівнях, тому необхідно формувати механізми інтенсифікації управління для виходу з кризи та подальшого розвитку – це розглядається на підсумковому етапі науково-методичного підходу.

Результати розрахунку загальних інтегральних показників рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту за 2014–2018 рр. необхідно проаналізувати їх за шкалою Харрінгтона, яка характеризує ступінь виразності критеріальної властивості, є універсальною і має п'ять рівнів оцінки в інтервалі від 0 до 1 (табл. 4).

Оцінка стану рівня загального інтегрального показника рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту за шкалою Харрінгтона за 2014–2018 рр. (табл. 5).

Результати аналізу загальних інтегральних показників рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту за 2014 – 2018 рр. свідчать про те, що більша частина філій АТ «Укрзалізниця», які розглядались мають задовільний рівень. Це підтверджує, що підприємства знаходяться в скрутному стані та порубують корегування економічної поведінки для підвищення рівня їх розвитку шляхом формування та впровадження інтенсифікації управління в умовах неоіндустріальної модернізації.

На підсумковому етапі проводиться кластерний аналіз та формуються і впроваджуються рішення щодо інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації.

Джерело: авторська розробка.

Рис. 1. Науково-методичний підхід до оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту

Таблиця 1

Складові оцінки рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту та показники, що їх характеризують

Складова	Показники	Умовне позначення
Виробничо-технологічна складова	Коефіцієнт оновлення основних засобів	KVT1
	Коефіцієнт рентабельності продукції	KVT2
	Коефіцієнт оборотності готової продукції	KVT3
	Коефіцієнт витрат на 1 грн. реалізованої продукції	KVT4
	Коефіцієнт фондвіддачі	KVT5
Організаційно-управлінська складова	Коефіцієнт витрат на утримання апарата управління	KOU1
	Коефіцієнт ефективності управління	KOU2
	Коефіцієнт витрат на підвищення іміджу підприємства	KOU3
	Коефіцієнт витрат на систему управління	KOU4
	Коефіцієнт витрат на контрольованість процесу	KOU5
Структурно-професійна складова	Коефіцієнт плинності персоналу	KSP1
	Коефіцієнт рівня мотивування персоналу	KSP2
	Коефіцієнт витрат на підвищення кваліфікації персоналу	KSP3
	Коефіцієнт сталості персоналу	KSP4
	Коефіцієнт рентабельність витрат на персонал	KSP5
Фінансово-економічна складова	Коефіцієнт доходу від реалізації продукції	KFE1
	Коефіцієнт тривалості фінансового циклу	KFE2
	Коефіцієнт ліквідності	KFE3
	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	KFE4
	Коефіцієнт фінансового ризику	KFE5
Науково-дослідна складова	Коефіцієнт витрат на дослідження ринку конкурентів	KND1
	Коефіцієнт витрат на розробку нової продукції	KND2
	Коефіцієнт витрат на придбання програмного забезпечення	KND3
	Коефіцієнт впроваджених нових технологічних процесів	KND4
	Коефіцієнт загальних інноваційних витрат	KND5

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 2

Сукупність промислових підприємств залізничного транспорту для проведення аналізу рівня економічної поведінки

№	Назва	Код ЄДРПОУ	Місто
1	Філія «Вінницятрансприлад» АТ «Укрзалізниця»	40081242	Вінниця, пл. Привокзальна, 1
2	Філія «Дарницький вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	40081263	Київ, вул. Алматинська, 74
3	Філія «Панютинський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	40081305	Харківська область, Лозова, Панютине, вул.Заводська, 5
4	Філія «Центр з ремонту та експлуатації колійних машин» АТ «Укрзалізниця»	40123454	03680, Київ, вул. Качалова, 7
5	Філія «Стрийський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	40123439	Львівська область, Стрий, вул. Зубенка, 2

Закінчення табл. 2

№	Назва	Код ЄДРПОУ	Місто
6	Філія «Енергоремтранс» АТ «Укрзалізниця»	41264153	м. Вінниця, вул. Станція Вінниця, 10
7	Філія «Центр діагностики залізничної інфраструктури» АТ «Укрзалізниця»	41303988	Київ, вул. Святошинська, буд. 13
8	Філія «Старокостянтинівський завод залізобетонних шпал» АТ «Укрзалізниця»	40081331	Хмельницька область, Старокостянтинів, вул. Гончара, 22
9	Філія «Центр забезпечення виробництва» АТ «Укрзалізниця»	40081347	Київ, Повітрофлотський пр., 11/15

Джерело: сформовано на основі джерела [10, 11].

Таблиця 3

Загальний інтегральний показник рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту за 2014–2018 рр. (коефіцієнтний вимір)

№	Підприємства	Роки				
		2014	2015	2016	2017	2018
1	Філія «Вінницятрансприлад» АТ «Укрзалізниця»	0,370	0,405	0,406	0,351	0,471
2	Філія «Дарницький вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	0,726	0,797	0,704	0,756	0,625
3	Філія «Панютинський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	0,719	0,650	0,629	0,705	0,591
4	Філія «Центр з ремонту та експлуатації колійних машин» АТ «Укрзалізниця»	0,394	0,251	0,378	0,297	0,276
5	Філія «Стрийський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	0,772	0,769	0,785	0,549	0,598
6	Філія «Енергоремтранс» АТ «Укрзалізниця»	0,319	0,458	0,446	0,351	0,329
7	Філія «Центр діагностики залізничної інфраструктури» АТ «Укрзалізниця»	0,232	0,293	0,239	0,385	0,246
8	Філія «Старокостянтинівський завод залізобетонних шпал» АТ «Укрзалізниця»	0,616	0,683	0,787	0,611	0,533
9	Філія «Центр забезпечення виробництва» АТ «Укрзалізниця»	0,351	0,328	0,405	0,386	0,331

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 4

Інтервали якісної оцінки загального інтегрального показника рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту за шкалою Харрінгтона

Інтервали за шкалою Харрінгтона	Оцінка за шкалою Харрінгтона
0–0,2	Незадовільно (Н)
0,2–0,37	Погано (П)
0,37–0,63	Задовільно (З)
0,63–0,8	Добре (Д)
0,8–1	Відмінно (В)

Джерело: сформовано на основі джерела [9, 10, 11].

Таблиця 5

Загальний інтегральний показник рівня економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту за 2014–2018 рр. (за шкалою Харінгтона)

№	Підприємства	Роки				
		2014	2015	2016	2017	2018
1	Філія «Вінницятрансприлад» АТ «Укрзалізниця»	3	3	3	П	3
2	Філія «Дарницький вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	Д	Д	Д	Д	3
3	Філія «Панютинський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	Д	Д	3	Д	3
4	Філія «Центр з ремонту та експлуатації колійних машин» АТ «Укрзалізниця»	3	П	3	П	П
5	Філія «Стрийський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця»	Д	Д	Д	3	3
6	Філія «Енергоремтранс» АТ «Укрзалізниця»	П	3	3	3	3
7	Філія «Центр діагностики залізничної інфраструктури» АТ «Укрзалізниця»	П	П	П	3	П
8	Філія «Старокостянтинівський завод залізобетонних шпал» АТ «Укрзалізниця»	Д	Д	Д	3	3
9	Філія «Центр забезпечення виробництва» АТ «Укрзалізниця»	П	П	3	3	П

Джерело: авторська розробка.

Висновок. За результатними проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що сучасні умови господарювання вимагають від вітчизняних промислових підприємств залізничного транспорту формування та впровадження інтенсифікації управління економічною поведінкою в умовах неоіндустріальної модернізації, що надасть можливість вийти їх на нові ринки, завоювати споживачів та підвищити рівень своєї конкурентоспроможності.

Забезпечення інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації є багатовекторною проблемою, тому що підсумковий результат залежить від якості управлінських рішень, а саме, у застосуванні інноваційних підходів та інших факторів, що визначають ефективність їх діяльності.

Запропоновано науково-методичний підхід до оцінки економічної поведінки промислових підприємств залізничного транспорту складається з трьох етапів: попередній; фундаментальний; підсумковий. Цей підхід є основою для прийняття та впровадження рішень щодо інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в умовах неоіндустріальної модернізації.

References

Література

1. Arefieva, O.V., Vasiutkina, N.V. (2013). Korporativne upravlinnia: evoliutsiia, stanovlennia, rozvytok: monohrafiia [Corporate governance: evolution, formation, development: a monograph]. 1. Ареф'єва О. В. Корпоративне управління: еволюція, становлення, розвиток: монографія / О. В. Ареф'єва, Н. В. Васюткіна. – К.: Ліра-К, 2013. –

- Kyiv: Lira-K. 180 p. [in Ukrainian].
2. Deineka, O.H., Makovskyi, M.S. (2015). Problemy reformuvannia zaliznychnoho transportu Ukrainy [Problems of reforming the railway transport of Ukraine]. Zbirnyk naukovykh prats Ukrainського derzhavnoho universytetu zaliznychnoho transport [Proceedings of the Ukrainian State University of Railway Transport], Vol. 158 (1), P. 57–62 [in Ukrainian].
3. Dykan, V.L., Zaiets, H.P. (2018). Upravlinskyi menedzhment u kontseptsii staloho rozvytku orhanizatsii [Management in the concept of sustainable development of the organization]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of Transport Economics and Industry], No. 62 [in Ukrainian].
4. Dykan, V.L. (2015). Kompleksnyi pidkhid do upravlinnia stiikym rozvytkom pidpriemstv mashynobuduvannia [An integrated approach to the management of sustainable development of mechanical engineering enterprises]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of Transport Economics and Industry], No. 49, P. 11–18 [in Ukrainian].
5. Zaitseva, I.Yu. (2012). Stratehiia rozvytku zaliznychnoho transportu Ukrainy [Strategy of development of railway transport of Ukraine]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of Transport Economics and Industry], No. 38, P. 302–304 [in Ukrainian].
6. Zits, O.Ye. (2016). Osoblyvosti rozvytku biznes-protseviv PAT "Ukrzaliznytsia" [Peculiarities of business process development of PJSC "Ukrzaliznytsia"]. Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu: Serii Ekonomichni nauky [Bulletin of Chernihiv State Technological University: Series Economic Sciences], No. 3 (7), P. 123–124 [in Ukrainian].
7. Zorina, O.I. (2012). Mekhanizm zabezpechennia stiikoho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku zaliznychnoho transportu Ukrainy [The mechanism of ensuring sustainable socio-economic development of railway transport of Ukraine]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti [Bulletin of Transport Economics and Industry], Vol. 39, P. 152–158 [in Ukrainian].
8. Kulaiev, Yu.F. (2012). Ekonomika zaliznychnoho transportu: navchalnyi posibnyk [Economics of railway transport: a textbook]. 2nd ed., rev. and supplem. Kyiv: Feniks. 328 p. [in Ukrainian].
- 180 с.
2. Дейнека О. Г. Проблеми реформування залізничного транспорту України / О. Г. Дейнека, М. С. Маковський // Збірник наукових праць Українського державного університету залізничного транспорту. – 2015. – Вип. 158 (1). – С. 57–62.
3. Дикань В. Л. Управлінський менеджмент у концепції сталого розвитку організації / В. Л. Дикань, Г. П. Заєць // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. – № 62.
4. Дикань В. Л. Комплексний підхід до управління стійким розвитком підприємств машинобудування / В. Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2015. – № 49. – С. 11–18.
5. Зайцева І. Ю. Стратегія розвитку залізничного транспорту України / І. Ю. Зайцева // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 302–304.
6. Зіць О. Є. Особливості розвитку бізнес-процесів ПАТ "Укрзалізниця" / О. Є. Зіць // Вісник Чернігівського державного технологічного університету: Серія Економічні науки. – 2016. – № 3 (7). – С. 123–124.
7. Зоріна О. І. Механізм забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту України / О. І. Зоріна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – Вип. 39. – С. 152–158.
8. Кулаєв Ю. Ф. Економіка залізничного транспорту: навчальний посібник / Ю. Ф. Кулаєв. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Фенікс, 2012. – 328 с.

9. Prokhorova, V.V., Protsenko, V.M., Chobitok, V.I. (2015). Formuvannia konkurentnoi stratehii pidpriemstv na zasadakh innovatsiino-spriamovanoho investuvannia: monohrafiia [Formation of competitive strategy of enterprises on the basis of innovation-oriented investment: a monograph]. Kharkiv: Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademiia. 291 p. [in Ukrainian].
9. Прохорова В. В. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія / В. В. Прохорова, В. М. Проценко, В. І. Чобіток. – Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, 2015. – 291 с.
10. Ukrainian Railways Joint Stock Company. Retrieved from: <https://www.uz.gov.ua> [in Ukrainian].
10. Акціонерне товариство "Українська залізниця" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uz.gov.ua>.
11. Wikipedia: Free Encyclopedia. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org> [in Ukrainian].
11. Вікіпедія: вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>.